

DOBNA STRUKTURA I PROSJEČNA DOB KORISNIKA MIROVINA U HRVATSKOJ

U posljednjem broju našeg časopisa u rubrici "Dokumentacija" objavili smo i komentirali podatke prikupljene anketom o položaju umirovljenika u Hrvatskoj, a koju je početkom 1997. godine za potrebe MIORH-a provela Katedra za marketing Ekonomskog fakulteta. Između ostalog, u tom prilogu izneseni su podaci o dobi umirovljenika Fonda radnika. Tom prilikom napisali smo sljedeće: "Podaci o dobi prikupljeni anketom otkrivaju da je najveći broj umirovljenika star između 61 i 70 godina. Nešto su mlađi invalidski i obiteljski umirovljenici. Ipak se na osnovi ovih podataka može približno procijeniti da je prosječna dob ispitanih umirovljenika negdje oko 65 godina. Ovaj nalaz važan je stoga što se u javnosti često pojavljuju pogrešni podaci o znatno nižoj prosječnoj dobi umirovljenika od stvarne, pa to neupućene ljude navodi na krive zaključke ...".

Čini nam se da greška uobičajeno nastaje zbog toga što se prosječna dob pri odlasku u mirovinu poistovjećuje s prosječnom dobi svih umirovljenika. Zato držimo da je ovdje, radi prethodnog uvida, korisno navesti podatke o prosječnoj dobi korisnika mirovine koji su prvi put ostvarivali pravo na mirovinu u 1997. godini. Naime, te su godine muškarci koji su išli u starosnu mirovinu imali prosječno 58 godina, žene 54 godine, a prosječna je dob ukupno za jedne i druge iznosila 57 godina. Prema očekivanju, dob korisnika invalidskih mirovina koji su prvi put ostvarili pravo na mirovinu iste je godine bila osjetno manja. Muškarci su imali 49, a žene 46 godina, dok je prosjek za jedne i druge iznosio 48 godina.

Teško je precizno utvrditi prosječnu dob prilikom odlaska u mirovinu starijih i invalidskih korisnika mirovine uzetih zajedno. No, ako pretpostavimo da je brojčani odnos jedne i druge kategorije novih umirovljenika jednak odnosu ukupnog broja starijih i invalidskih umirovljenika, onda se njihova prosječna dob prilikom odlaska u mirovinu kreće oko 54 godine. Znakovito je da je upravo to podatak koji

se u javnosti u posljednje vrijeme redovito pojavljuje kao prosječna dob svih korisnika mirovina. Štoviše, u dokumentu Povjerenstva za mirovinsku reformu koji nosi naslov "Mirovinska reforma u Republici Hrvatskoj", u rubrici "Sadašnje stanje" doslovno stoji tvrdnja "Prosječna starost korisnika mirovina među najnižima u Europi (oko 54 godine)".

Podsjetimo da se ranije u javnosti kao prosječna dob svih umirovljenika pogrešno navodila prosječna dob umirovljenika koji su išli u prijevremenu mirovinu, a koja je u 1997. godini iznosila 52 godine. No sada, eto, imamo "pomak" prema prosječnoj dobi korisnika starijih i invalidskih mirovina prilikom njihovog odlaska u mirovinu. Ipak, prosječna dob (svih) korisnika mirovina je posve druga kategorija od prosječne dobi prilikom odlaska u mirovinu.

Radi važnosti ove činjenice u aktualnim raspravama o reformi mirovinskog sustava potražili smo detaljne podatke o dobnoj strukturi i prosječnoj dobi umirovljeničke populacije i ovdje ih iznosimo u brojčanom i grafičkom iskazu. Podaci se odnose na kraj 1997. godine, a obuhvaćaju korisnike mirovina u sva tri fonda mirovinskog osiguranja. Nisu, međutim, obuhvaćeni korisnici mirovina iz drugih republika bivše SFRJ kojih je bilo 28.982, umirovljenici Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja kojih je bilo 22.164 te korisnici hrvatskih mirovina koji prebivaju u inozemstvu kojih je bilo 8.315 (članak 132. ZOMIO).

Ovdje dajemo dobnu strukturu i procjenjujemo prosječnu dob za 866.059 korisnika mirovina. Izostavljen je 59.461 korisnik mirovine iz spomenute tri skupine. Ukupno je, naime, krajem 1997. godine u Hrvatskoj bilo 925.520 korisnika mirovine, a naša se analiza odnosi na 93,6%. Prema tome, izostavljene kategorije umirovljenika ne mogu iole značajno poremetiti dobnu strukturu i prosječnu dob o kojima je ovdje riječ.

Tablica 1.

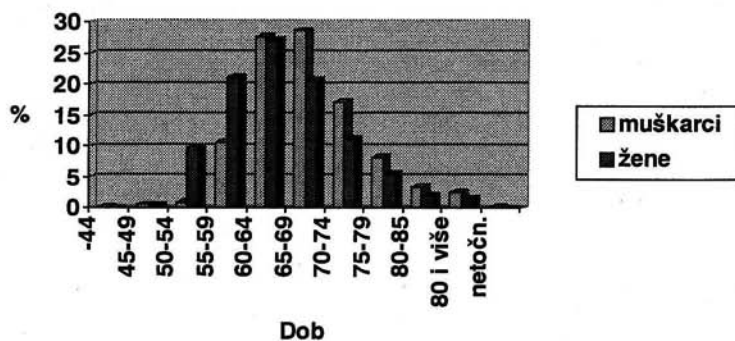
Struktura korisnika starosne mirovine prema dobi i spolu

Stanje: 31. 12. 1997.

DOB	Broj korisnika					
	Muškarci		Žene		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
-44	604	0,24	74	0,03	678	0,14
45-49	1 416	0,56	1 102	0,51	2 518	0,53
50-54	2 732	1,07	21 458	9,85	24 190	5,12
55-59	27 012	10,60	46 378	21,30	73 390	15,53
60-64	70 432	27,64	58 988	27,09	129 420	27,38
65-69	72 883	28,60	45 128	20,72	118 011	24,97
70-74	43 502	17,07	24 411	11,21	67 913	14,37
75-79	20 970	8,23	12 096	5,55	33 066	7,00
80-84	8 628	3,39	4 466	2,05	13 094	2,77
85 i više	6 443	2,53	3 520	1,62	9 963	2,11
netočne god. rođ.	242	0,09	143	0,07	385	0,08
UKUPNO	254 864	100,00	217 764	100,00	472 628	100,00

Grafikon 1.

Struktura korisnika starosne mirovine prema dobi i spolu



U ukupnoj ovdje obuhvaćenoj umirovljeničkoj populaciji, starosni umirovljenici čine 54,6%. Podaci pokazuju da je većina starosnih umirovljenika koncentrirana u dvije dobne skupine i to u skupini 60-64 godine i skupini 65-69 godina. Iz iznesenih podataka proizlazi

da se prosječna dob starosnih umirovljenika kreće oko 66 godina.

Kada je riječ o spolu pokazuje se da su muški mladi od ženskih korisnika starosne mirovine.

Tablica 2.

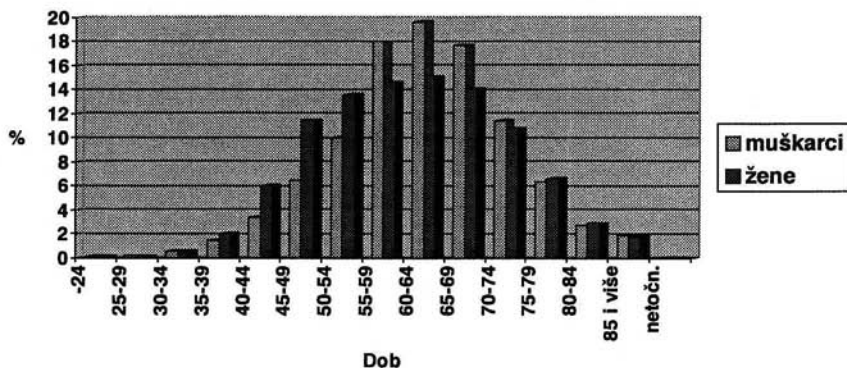
Struktura korisnika invalidske mirovine prema dobi i spolu

Stanje: 31. 12. 1997.

DOB	Broj korisnika					
	Muškarci		Žene		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
-24	104	0,09	50	0,07	154	0,08
25-29	167	0,14	78	0,11	245	0,12
30-34	678	0,56	399	0,54	1 077	0,55
35-39	1 813	1,48	1 513	2,04	3 326	1,70
40-44	4 181	3,42	4 480	6,05	8 661	4,41
45-49	7 902	6,47	8 523	11,50	16 425	8,37
50-54	12 291	10,06	10 104	13,63	22 395	11,41
55-59	21 976	18,00	10 836	14,62	32 812	16,72
60-64	24 060	19,70	11 242	15,17	35 302	17,99
65-69	21 625	17,71	10 478	14,14	32 103	16,36
70-74	13 986	11,45	8 020	10,82	22 006	11,21
75-79	7 758	6,35	4 892	6,60	12 650	6,45
80-84	3 274	2,68	2 137	2,88	5 411	2,76
85 i više	2 302	1,89	1 352	1,82	3 654	1,86
netočne god. rod.	0	0,00	0	0,00	0	0,00
UKUPNO	122 117	100,00	74 104	100,00	196 221	100,00

Grafikon 2.

Struktura korisnika invalidske mirovine prema dobi i spolu



Od ukupnog broja obuhvaćenih umirovljenika invalidski umirovljenici čine 22,7%. Što se tiče strukture korisnika invalidskih mirovina prvi je zaključak da su oni nešto mlađi od ko-

risnika starosnih mirovina. Najviše ih je bilo u dobnim skupinama 55-59 godina, 60-64 godine i 65-69 godina. Prosječna njihova dob približno se kreće oko 62 godine.

Tablica 3.

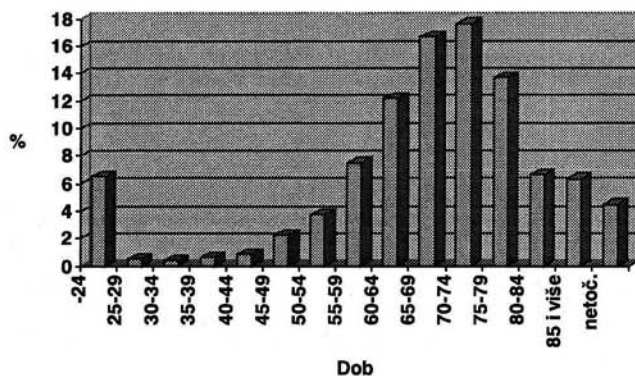
Struktura korisnika obiteljske mirovine prema dobi

Stanje: 31. 12. 1997.

DOB	Korisnici	
	Broj	%
-24	12 805	6,49
25-29	973	0,49
30-34	864	0,44
35-39	1 291	0,65
40-44	1 588	0,81
45-49	4 508	2,29
50-54	7 412	3,76
55-59	14 799	7,50
60-64	24 006	12,17
65-69	32 861	16,66
70-74	34 827	17,66
75-79	26 892	13,64
80-84	13 018	6,60
85 i više	12 508	6,34
netočne god. rod.	8 858	4,49
UKUPNO	197 210	100,00

Grafikon 3.

Struktura korisnika obiteljske mirovine prema dobi



Korisnika obiteljske mirovine u ukupnom je broju bilo 22,8%. Većina obiteljskih umirovljenika (oko 60%) koncentrirano je u dobi između 55 i 79 godina. Prosječna im je dob nešto iznad 60 godina. Za djecu koja koriste obiteljske mirovine kojih je bilo oko 7% ne može se reći da spadaju u kategoriju umirovljenika, nego samo korisnika mirovine. Sto-

ga treba imati u vidu utjecaj njihove dobi na prosječnu dob ove kategorije umirovljenika. Ovdje valja dodati da za obiteljske korisnike mirovina ne raspoložemo podacima o njihovoj spolnoj strukturi, nego se podaci iskazuju prema spolu člana obitelji po kojem su stekli pravo na mirovinu. Zato ćemo ovdje iznijeti samo podatke o dobnoj strukturi.

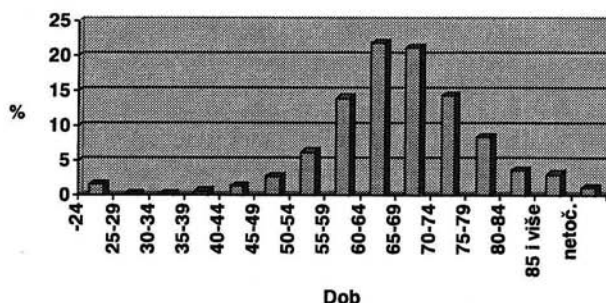
Tablica 4.

Struktura korisnika mirovine prema dobi – ukupno
Stanje: 31. 12. 1997.

DOB	Korisnici	
	Broj	%
-24	12 959	1,50
25-29	1 218	0,14
30-34	1 941	0,22
35-39	4 617	0,53
40-44	10 927	1,26
45-49	23 451	2,71
50-54	53 997	6,23
55-59	121 001	13,97
60-64	188 728	21,79
65-69	182 975	21,13
70-74	124 746	14,40
75-79	72 608	8,38
80-84	31 523	3,64
85 i više	26 125	3,02
netočne god. rod.	9 243	1,07
UKUPNO	866 059	100,00

Grafikon 4.

Struktura korisnika mirovine prema dobi – ukupno



Zbirni podaci za sve tri kategorije umirovljenika pokazuju da ih je najviše bilo (oko 70%) u četiri dobne skupine: 55-59 godina, 60-64 godina, 65-69 godina i 70-74 godine. Mada je teško precizno izračunati prosječnu dob svih umirovljenika, ipak naša posredna računica pokazuje da se *prosječna dob umirovljenika u Hrvatskoj kreće oko 64 godina*. Također je vidljivo da su među umirovljenicima starije žene od muškaraca.

Ovi podaci o dobnoj strukturi i prosječnoj dobi, uz procjenu očekivanog trajanja života pojedinih dobnih skupina umirovljenika, ključni su za projekcije mirovinskih troškova, pa ih u pripremi reforme mirovinskog sustava treba uzeti u obzir.

Izvor podataka: Republički fond mirovinskog osiguranja Hrvatske

Pruredili: Ivan Jergović i Vlado Puljiz